

розглядати в якості джерел ФЗРТГ. В залежності від способу залучення вони бувають бюджетні, інвестиційні, кредитні, грантові [1, с. 13].

Сукупність засобів, необхідних для формування та використання фінансових ресурсів, являють собою інструменти ФЗРТГ. До найбільш впливових з них можна віднести: доходи та видатки місцевих бюджетів, місцеві податки та збори, неподаткові надходження, трансферти, субсидії, дотації, субвенції, пільги та преференції, державні компенсації, державне замовлення, інвестиції, фінансові стимули, кредитні продукти, норми амортизації, норми використання коштів у бюджетних установах, страхові платежі, програми та проекти соціально-економічного розвитку тощо.

Важливим для розвитку територіальних громад є оптимальне поєднання й системне та узгоджене використання фінансових інструментів усіх суб'єктів. Така узгодженість сприятиме покращенню функціонування об'єктів виробничої і невиробничої сфери, поліпшенню їх економічного та соціального стану на відповідних територіях, й зрештою розвитку соціально-економічного середовища функціонування територіальних громад.

Отже, розуміння сутності та складових системи ФЗРТГ є важливим не тільки з наукової точки зору, а й для ефективного здійснення своєї діяльності ОМС. Враховуючи, що ФЗРТГ залежить від значної кількості суб'єктів, їх головним завданням має стати координація діяльності ОМС щодо ефективного функціонування системи ФЗРТГ.

Список використаних джерел

1. Джерела та механізми фінансування місцевого економічного розвитку [Текст] : навч. посіб. / [Валентина Мамонова та ін.] ; Центр. громад. експертизи, Проект «Місц. екон. розвиток міст України». – К. : Центр громадської експертизи, 2013. – 176 с.

2. Панасюк Л. В. Сутність і функції фінансового забезпечення місцевих органів влади [Електронний ресурс] / Л. В. Панасюк // Економічні науки / 3. Фінансові відносини. – Режим доступу :

http://www.rusnauka.com/23_SND_2008/Economics/26446.doc.htm.

3. Письменний В. В. Місцеві фінанси : навч. посіб. / Письменний В. В. – Тернопіль : Видавн.-поліграф. центр «Економічна думка», 2012. – 200 с.

*Горблюк Сергій Анатолійович, аспірант,
НАДУ при Президентові України*

ТИПОЛОГІЯ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Нині ключовим ресурсом інноваційної економіки є знання, визначальним фактором її розвитку – інноваційна діяльність, а інституційною основою – регіональна інноваційна система (далі – РІС). Функціонування РІС передбачає виконання нею загальних координуючих функцій та формування основ інституційної взаємодії між підприємствами, науково-освітнім сектором,

органами публічної влади, громадськістю (учасниками РІС), які знаходяться в тісному взаємозв'язку у процесі створення, розповсюдження, використання наукових знань. У цих умовах зростає роль інструментів регулювання інноваційного розвитку, призначення яких пов'язане з формуванням РІС шляхом надання стимулів щодо розвитку інноваційного підприємництва, забезпечення ефективності установ науки та освіти, впровадження заходів щодо розбудови інноваційної інфраструктури тощо. Це вимагає налагодження активної та цілеспрямованої взаємодії між учасниками РІС та узгодження дій органів публічної влади з метою розробки та реалізації регіональної інноваційної політики.

Процес формування РІС є комплексною науково-теоретичною і прикладною проблемою стратегічного характеру, рішення якої вимагає вироблення механізмів розробки і реалізації програмних цілей та проектів у масштабі країни та конкретного регіону, а також специфічних механізмів прийняття і реалізації рішень з найважливіших структурних блоків системи (науковій, інформаційній, технологічній, виробничій), а також їх ресурсному забезпеченню. Теоретико-методологічною основою побудови РІС є системний підхід, що надає комплекс методичних засобів для вирішення проблеми поєднання фрагментів інноваційного процесу в цілісну єдину систему [1, с. 158].

З позицій системного підходу можна виділити такі типи інструментів формування РІС:

- *бюджетно-трансфертні* (використання цільових трансфертів на розвиток інноваційної інфраструктури);
- *адміністративно-територіальні* (міжрегіональна /у тому числі транскордонна/ кооперація та інтеграція інноваційних виробничих комплексів);
- *податкові* (використання податкових пільг та преференцій для суб'єктів господарювання у РІС);
- *інвестиційні* (пріоритетне залучення інвестицій в інноваційне виробництво, впровадження державних та регіональних програм інноваційного розвитку);
- *інноваційні* (створення взаємопов'язаного комплексу елементів РІС);
- *кластерні* (пріоритетність формування інноваційних кластерів і точок зростання);
- *інституційні* (поліпшення умов для ведення бізнесу в регіоні, максимальні пріоритети в організації та функціонуванні інноваційного бізнесу);
- *інфраструктурні* (створення та розвиток інноваційної інфраструктури, зокрема технополісів, технопарків, бізнес-інкубаторів тощо);
- *ресурсні* (створення ресурсної бази РІС по всіх її компонентах: нормативно-правової, фінансової, наукової, матеріальної, трудової, інформаційної тощо).

Для досягнення інноваційного успіху регіони не повинні зосереджуватися лише на підтримці конкретних секторів, а мають підтримувати навчання і взаємодію між усіма, навіть потенційно зацікавленими в інноваціях

учасниками. Не існує єдиного правильного переліку інструментів для сприяння протіканню інноваційних процесів, що будуть результативними у всіх регіонах. Між тим загальні передумови ефективної РІС полягають у застосуванні індивідуальної для кожного регіону інноваційної стратегії формування РІС, розробка і впровадження якої вимагає скоординованої діяльності органів публічної влади, бізнесу, наукового співтовариства, громадськості.

Успішність формування РІС залежить і від чітко вираженої та узгодженої державної та регіональної політики, ефективної системи управління і наявності дієвого інструментарію для розвитку науки, освіти, наукомісткої промисловості та малого інноваційного підприємництва, соціальних інновацій тощо.

У цій праці було здійснено спробу визначення ключових груп інструментів формування РІС. Їх більш детальна розробка й втілення органами публічної влади спільно з іншими учасниками інноваційної системи дозволить поліпшити успішність протікання інноваційних процесів на регіональному рівні та у кінцевому підсумку покращити рівень життя українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Федулова Л. І. Організаційні механізми формування результативної регіональної інноваційної системи / Л. І. Федулова // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 13. – С. 157–165.